

Dokument nr. 15:22

(2001-2002)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

Spørsmål nr. 375

Innlevert 13. mai 2002 av stortingsrepresentant Karin Andersen

Besvart 23. mai 2002 av arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman

Spørsmål:

«Aetats statistikker viser at tallet på attføringsklienter på venting og utredning øker.

Kan arbeids- og administrasjonsministeren redegjøre for hvordan utviklingen i antallet passive attføringsmottakere (på venting og utredning) har vært i forhold til utviklingen i det totale antallet attføringsmottakere og antallet attføringsmottakere som er i aktive tiltak?»

Svar:

Fra annet halvår 2000 begynte antall yrkeshemmede i Aetat å øke. I 2001 var det i gjennomsnitt 63 909 personer som var registrert som yrkeshemmede i Aetat, mot 57 374 i 2000. Dette tilsvarer en økning på 11 pst. Tilstrømmingen til yrkesrettet attføring har fortsatt inn i 2002. Den gjennomsnittlige beholdning av yrkeshemmede hittil i 2002 er på 69 432 personer (januar - april).

Personer registrert i vente- og utredningsfaser omfatter de som er under utredning inntil attføringsplan er utarbeidet, de som har fått utarbeidet attføringsplan og som venter på tiltak og de som har ventetider mellom to attføringstiltak. At det oppstår ventetider før tiltak eller mellom tiltak skyldes ofte at mottakerne av attføringsytelser venter på skolestart, kurs eller lignende.

Antallet yrkeshemmede i vente- og utredningsfaser økte fra 12 290 i 2000 til 15 771 i 2001, eller en økning på 28 pst. Hittil i år har antall yrkeshemmede i vente- og utredningsfaser økt ytterligere. I henhold til korrigerte tall fra Aetat Arbeidsdirektoratet var det i april 2002 i underkant av 20 000 yrkeshemmede i vente- og utredningsfaser. Dette er en økning på om lag 5 000 personer i forhold til

april 2001. Om lag 50 pst. av de yrkeshemmede som er i vente- og utredningsfaser har en godkjent attføringsplan. Det vil si at de var i ventetid før tiltak eller i ventetid mellom tiltak.

I 2000 var 79 pst. av de yrkeshemmede deltakere i ulike arbeidsmarkedstiltak. Andelen i arbeidsmarkedstiltak ble redusert til 75 pst. i 2001. Hittil i 2002 har andelen i tiltak økt jevnt til 74 pst. i mars 2002 fra et noe lavere nivå ved inngangen til året.

Årsakene til økningen i ventetid blant yrkeshemmede skyldes flere forhold. En viktig årsak er skjerpet krav til attføring før vurdering av uførepensjonering samt reaktivisering av uførepensjonister. Samlet har dette økt tilstrømmingen til attføring. I tillegg kommer at mange tilfeller er særlig krevende.

Videre ble regelverket for attføringsytelser endret fra årsskiftet og det er innført nytt saksbehandlingssystem i Aetat. Implementering av nytt regelverk og nye rutiner knyttet til dette regelverket har i en overgangsfase bidratt til betydelig merarbeid i etaten knyttet til yrkesrettet attføring og lengre ventetider.

For å yte bedre og raskere service til Aetats brukere er det foreslått å styrke bevilgningen til Aetat med 15 mill. kr i Revidert nasjonalbudsjett for 2002.

For å redusere antallet yrkeshemmede som venter på avklaring i forhold til attføringstiltak, har Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2002 også foreslått å sette i verk en forsøksordning i 2. halvår hvor Aetat mottar et fast beløp per avklaring. Det legges opp til at Aetat lokal mottar et beløp per avklaring ved avklaringer over det nivå som allerede forutsettes finansiert over etatens ordinære driftsbevilgning. Det kan også være aktuelt å benytte ek-

sterne tilbydere av avklaringstjenester som underleverandører til Aetat.

Etter Regjeringens vurdering vil ordningen gjennom å vri ressursinnsatsen i Aetat bidra til en raskere avklaring av yrkeshemmede arbeidssøkere. Dette kan føre til at det tar kortere tid før arbeidssøkerne kommer inn på hensiktsmessige arbeidsmarkedstil-

tak, og grunnlaget kan være lagt for å komme hurtigere over i arbeid. En raskere avklaring vil gi grunnlag for innsparing i de samlede utgiftene knyttet til atføring. En slik løsning vil etter min vurdering bidra til å understøtte Aetats rolle som en kvalifiserings- og formidlingsetat.

Spørsmål nr. 376

Innlevert 13. mai 2002 av stortingsrepresentant Hallgeir H. Langeland

Besvart 23. mai 2002 av justisminister Odd Einar Dørum

Spørsmål:

«1. januar 2000 trådte ny militærnekte Lov i kraft, og behandlingen av sakene ble overført fra politiet til Vernepliktsverket. Intensjonen med endringen til loven var ikke å frata folk retten til å søke på individuelt grunnlag. Med dagens skjema og praktisering ser det likevel ut til at det blir konsekvensen.

Vil forsvarsministeren treffe tiltak for å endre denne praksisen og sørge for å åpne for at også andre nektingsbegrunnelser kan behandles, jf. kap. 5 i Ot.prp. nr. 83 for 1997-1998?»

Begrunnelse:

Den 1. januar 2000 trådte "Lov om endringer i lov av 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner" i kraft. Hovedinnholdet i lovendringen er at man innførte et egenmeldingsskjema for de som ønsket sivil verneplikt, og overførte behandlingen av militærnektende fra politiet til Vernepliktsverket. Problemet er at samtidig som militærnektning ble "avkriminalisert", ble det innført standardskjema for søknad om sivil verneplikt. Loven slår fast at standard skjema skal benyttes for å få søke om sivil tjeneste, men sier ingenting om hvordan skjemaet skal utformes. Dette er det Forsvarsdepartementet sjøl som har stått for. Rettssaken mot RV-leder Aslak Sira Myhre, har avslørt at dette skjemaet i dag fungerer uhensiktsmessig for mange søkere. Og verre enn som så, det kan se ut som det fungerer i strid med lovens forskrift og lovgivers, altså Stortingets intensjon.

Så lenge søker er eller ønsker å erklære seg som pasifist, religiøs eller innenfor lovens bestemmelser om motstand mot masseødeleggesvåpen fungerer det nye lovverket etter intensjonen. Idet det oppstår en situasjon hvor noen ønsker å søke om sivil tjeneste uten å ville erklære seg som pasifist eller lignende, oppstår det derimot problemer. I dommen mot Sira Myhre, slår retten også fast at den praksis Myhre ble utsatt for er i strid med intensjonen i loven. Pr. i dag

bekrefter vernepliktsforvaltningen i Sør-Norge at de ikke anser det som mulig å søke om sivil tjeneste uten å signere på skjemaets egenerklæring. Dette på tross av at departementet slår fast i Ot.prp. nr. 83 for 1997-1998 kap. 5:

"På bakgrunn av ovennevnte, foreslår Justisdepartementet at Vernepliktsverket ved de regionale vernepliktsavdelinger gis kompetanse til å innvilge søknader om fritak for militærtjeneste av overbevisningsgrunner. Saker som avdelingene ikke finner å innvilge, foreslås avgjort av sivil tjenesteadministrasjonen som førsteinstans, med klageadgang til Justisdepartementet etter forvaltningslovens alminnelige regler.

I praksis vil dette innebære at de regionale vernepliktsavdelingene skal behandle de kurante innvilgessakene, dvs. der egenerklæringsskjemaet er undertegnet, og hvor det ikke fremkommer opplysninger fra militære myndigheter eller straffe- og bøtere registeret som foranlediger ytterligere undersøkelser. Er det behov for slike undersøkelser, skal behandlingen av sakene overtas av sivil tjenesteadministrasjonen."

Svar:

Denne saken er overført fra forsvarsministeren, fordi saksfeltet anses hjemmehørende i Justisdepartementet.

Ved behandlingen av Ot.prp. nr. 83 for 1997-1998, jf. Innst. O. nr. 23 for 1998-1999, ga Stortinget sin tilslutning til å fjerne politiavhøret i militærnektersaker, til fordel for et system med egenerklæring, der den enkelte søker kan bli fritatt for militærtjeneste gjennom å undertegne en erklæring om å fylle lovens vilkår for fritak.

Bakgrunnen for lovforslaget var at det ble ansett uheldig og uhensiktsmessig i forhold til den enkelte søker å benytte politiet i disse saker, samtidig som man ønsket en overgang til et system som sikrer rask og effektiv behandling av søknadene.

Av militærnekte loven og tilhørende forskrift av 4. juni 1999 går det fram at søknad skal fremsettes på standard søknadsskjema. Et slikt skjema er utarbeidet

av Justisdepartementet (GB-0001). Skjemaet gir informasjon om vilkårene for fritak, søknadsprosessen og tjenestelige forhold.

Med søknaden vil mannskapet kunne legge ved opplysninger som kan bidra til å kaste lys over den påberopte overbevisning, f.eks. bevitnelser, egne utdypende forklaringer m.m. I tillegg vil vedtaksorganene kunne innhente ytterligere opplysninger, dersom myndighetene mener det er behov for det.

Overgang fra politiavhør til et system med egen-erklæring har medført at saksbehandlingstiden har gått vesentlig ned, samtidig som den enkelte søker slipper å bli avhørt av politiet.

Dagens system sikrer rask og effektiv behandling av de drøyt 2 000 fritakssøknader som fremsettes årlig. Innebygget i systemet ligger en mulighet for den enkelte søker til å komme med utfyllende opplysninger i saken. Hensynet til det enkelte individ synes derfor tilstrekkelig ivaretatt.

Jeg vil på denne bakgrunn ikke ta initiativ til endringer i det lovverket som ligger til grunn for dagens behandling av søknader om fritak for militærtjeneste av overbevisningsgrunner. Jeg vil derimot ikke utelukke en fremtidig vurdering av fritaksloven, men det bør i så fall skje i en bredere sammenheng.

Spørsmål nr. 377

Innlevert 13. mai 2002 av stortingsrepresentant Åslaug Haga

Besvart 29. mai 2002 av utenriksminister Jan Petersen

Spørsmål:

«Milliardeksport av norsk fisk står på spill når EU utvides. Norske myndigheter har forutsatt at det vil bli gitt kompensasjon for tapt markedsadgang.

Hva er status for kompensasjonsforhandlingene med EU, og hvordan står WTO-avtalen i forhold til denne saken?»

Svar:

Når søkerlandene blir medlemmer av EU, vil norsk eksport til disse landene reguleres av de avtaler Norge har med EU. Dagens EFTA-avtaler med søkerlandene vil opphøre. Norge har i dag tollfrihet for alle fiskeprodukter inn til søkerlandene, og det er følgelig en hovedutfordring å finne en mest mulig tilfredsstillende løsning for fremtidig handel med fisk og fiskeprodukter med et utvidet EU.

Jeg mener utvidelsen gir grunnlag for kompensasjonsløsninger slik det også har vært tilfelle ved tidligere utvidelser av EU. Ved utvidelsene i 1986 og 1995 ble Norge gitt kompensasjon basert på historisk dokumenterte eksportvolumer, uten at forholdet til GATT/WTO var sentralt i forhandlingene.

Ut fra tidligere erfaringer, er jeg av den oppfatning at det må være mulig å komme fram til løsninger som ikke medfører at det innføres nye handelsbarrierer mellom eksisterende frihandelspartnere. Fra norsk side arbeides det svært aktivt med disse spørsmålene både ovenfor relevante instanser i EU og søkerlandene.

I henhold til fremdriften i EUs utvidelsesforhandlinger kan det forventes at de første forberedende drøftelser med EU-siden kan finne sted høsten 2002.

Spørsmål nr. 378

Innlevert 14. mai 2002 av stortingsrepresentant Karin Andersen

Besvart 21. mai 2002 av arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman

Spørsmål:

«Det er mottatt opplysninger om at ulike lokal-kontorer av Aetat har ulik praksis i forhold til hvorvidt personer som er på attføring skal få betalt på bevegelige helligdager.

Kan statsråden gjøre rede for hvilken praksis Aetat har på dette området?»

Svar:

Spørsmålet gjelder Aetats praksis mht. utbetaling av attføringsytelser på bevegelige helligdager, og er stilt på bakgrunn av opplysninger om ulik praksis på forskjellige lokalkontorer i Aetat.

Attføringspengene utbetales for fem dager per uke, også for bevegelige helligdager, jf. folketrygdlo-

ven § 11-12. Dette gjelder uavhengig av om søker sender meldekort eller ikke.

Attføringsstønader som det er naturlig å utbetale månedsvis, som for eksempel stønad reise i form av månedskort, boutgifter og tilsynstillegg, betales ut *per måned*. Dette innebærer at alle dager dekkes, også bevegelige helligdager.

Stønader som utbetales per dag, fordi utgiften er varierende både når det gjelder antall dager og selve utgiftens størrelse, vil ikke bli utbetalt for bevegelige helligdager, da utgiften da ikke påløper. Dette gjelder bl.a. reisepenger til egen bil, taxi e.l. Dersom det li-

kevel er nødvendig å foreta reise på en bevegelig helligdag, skal selvsagt også denne utgiften dekkes. Likt med reisepenger av denne art er korttidsdekning av boutgifter, dvs. boutgifter som påløper for eksempel ved kortere opphold borte fra hjemmet i forbindelse med avlegging av eksamen.

Aetat Arbeidsdirektoratet har opplyst at det ikke er kjent med at det foreligger ulik praksis med hensyn til praktiseringen av dette regelverket. Uten å kjenne nærmere til den konkrete bakgrunnen for spørsmålet er det vanskelig å gi noen nærmere redegjørelse for praksis i Aetat.

Spørsmål nr. 379

Innlevert 15. mai 2002 av stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen

Besvart 23. mai 2002 av barne- og familieminister Laila Dåvøy

Spørsmål:

«Ifølge pressemelding fra Barne- og familiedepartementet av 13. februar 2002 skal åpningstidsloven oppheves.

Kan statsråden si når dette forslag blir lagt frem for Stortinget?»

Begrunnelse:

Det vises i sin helhet til pressemeldingen fra statsråden "Åpningstidsloven oppheves" av 13. februar 2002.

Internett:

<http://odin.dep.no/bfd/norsk/aktuelt/pressem/004051-070122/index-dok000-b-n-a.html>

Svar:

Barne- og familiedepartementet og Kultur- og kirke departementet sendte 13. februar 2002 på høring forslag om opphevelse av åpningstidsloven samt endringer i lov om helligdager og helligdagsfred. Høringsfristen var 10. april 2002. Det innkom ca. 100 høringsuttalelser. Kultur- og kirke departementet som har ansvaret for lov om helligdager og helligdagsfred, er nå i ferd med å utarbeide en odelstingsproposisjon om saken. Barne- og familiedepartementet har konferert med Kultur- og kirke departementet, og det tas sikte på å fremme en proposisjon om endringer i lov helligdager og helligdagsfred tidlig i høstsesjonen.

Spørsmål nr. 380

Innlevert 15. mai 2002 av stortingsrepresentant Ivar Østberg

Besvart 23. mai 2002 av landbruksminister Lars Sponheim

Spørsmål:

«Etter fusjonen mellom Felleskjøpet og Stormøllen er det en produsent av kraftfôr igjen i Nord-Norge. Deler av landbruksmiljøet mener at dette innebærer en monopolsituasjon for kraftfôrmarkedet i landsdelen. Da den nye markedsordningen for korn ble innført, forutsatte Stortinget oppfølging gjennom tiltak for å sikre konkurranse og at en vesentlig del av førstehåndsomsetning av korn og kornfordeling skulle skje utenom felleskjøpene.

Er statsråden bekymret over utviklingen på området i Nord-Norge?»

Svar:

I den nye markedsordningen for korn som ble iverksatt 1. juli 2001 ble det forutsatt at en betydelig del av førstehåndsomsetning og foredling av korn ble håndtert utenom Felleskjøpsystemet. Det er få aktører i det norske kornmarkedet. I en slik situasjon er det en utfordring å få til fungerende konkurranse. Det

er derfor viktig at konkurransemyndighetene følger utviklingen i dette markedet på vanlig måte. Når det gjelder førstehåndsomsetningen av korn håndteres en betydelig andel utenom Felleskjøpsystemet, ca. 50 pst. I kraftfôrproduksjonen har Felleskjøpgruppen (ca. 73 pst.) og bygdemøllene (ca. 27 pst.) av omsetningen.

Landbruksdepartementet er oppmerksom på at situasjonen i Nord-Norge er annerledes. Der er det nå bare én kraftfôrprodusent, Felleskjøpet Trondheim. Det er imidlertid ikke noe i markedsordningen for korn som hindrer andre aktører å etablere kraftfôrproduksjon i Nord-Norge. Det har ved flere anledninger den senere tid av markedsaktører utenom Felleskjøpgruppen blitt satt fram forslag om endring av fraktordningene for korn/kraftfôr for å sikre konkurranse i kraftfôrmarkedet i Nord-Norge. I utformingen av eksisterende frakttilskuddsordninger er det tatt hensyn til ønske om å opprettholde en desentralisert

kraftfôrproduksjon med fordeling av anlegg over hele landet. Det gis i dag mellomfrakttilskudd til frakt av korn fra overskuddsområdet på Østlandet til underskuddsområdet på Vestlandet og i Nord-Norge. Dette tilskuddet gis bare ved frakt av korn og ikke ved frakt av kraftfôr. Det har kommet forslag om å gi mellomfrakttilskudd på "korndelen" i kraftfôret som fraktes nordover. Konsekvensen av en slik løsning vil være at kraftfôrprodusenter i Sør-Norge vil få økt sin konkurransedyktighet i Nord-Norge. En slik endring vil imidlertid på sikt kunne påvirke anleggsstrukturen for kraftfôrproduksjon i retning av en mye mer sentralisert kraftfôrproduksjon i landet konsentrert om noen få anlegg.

Problemstillingen som tas opp i spørsmål nr. 380 har vært vurdert av partene i årets jordbruksoppgjør. Partene har ikke funnet grunnlag for å gjøre endringer i den retning som er omtalt ovenfor.

Spørsmål nr. 381

Innlevert 15. mai 2002 av stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt

Besvart 27. mai 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm

Spørsmål:

«Jeg er blitt gjort kjent med at Samferdselsdepartementet og hurtigruteselskapene TFDS/OVDS inngikk ny hurtigruteavtale i fjor høst før endelig godkjenning fra ESA forelå.

Hva er samferdselsministeren sin kommentar til dette?»

Begrunnelse:

Jeg har blitt kjent med at det i forbindelse med inngåelse av ny hurtigrutekontrakt 6. desember i fjor ikke forelå noen avklaring fra ESA vedrørende dette. Som det framkommer i ESAs godkjenning datert 19. desember 2001 står det at norske myndigheter i juli 2000 hadde meldt til ESA at kontrakt ikke ville bli inngått før endelig godkjenning fra ESA forelå. Derfor er det merkelig at ny hurtigrutekontrakt ble inngått 6. desember 2001 når endelig godkjenning fra ESA først ble gitt 19. desember. I forkant av 6. desember finnes det ikke noe i Samferdselsdepartementets postjournal om kontakt mellom departementet og ESA. Imidlertid har det i ettertid vist seg at det fantes et internt notat fra ESA datert 30. november i departementet som var unntatt offentlighet helt fram til det ble journalført 28. februar 2002. Det er viktig å ha klare og ryddige linjer til ESA. Derfor er det viktig at samferdselsministeren kan belyse denne saken slik at det ikke kan være tvil om at inngåelse av ny hurtigrutekontrakt skjedde på korrekt måte.

Svar:

I henhold til artikkel 1 nr. 3 i protokoll 3 til avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan (ESA) og en domstol, skal ESA underrettes i tide til å uttale seg om planer som går ut på å innføre eller endre støtteordninger. ESA skal vurdere hvorvidt planene er i overensstemmelse med reglene om statsstøtte i EØS-avtalen, jf. EØS-avtalen kapittel 2.

Når det gjelder støtte til hurtigruteselskapene, ble denne notifisert ESA i Samferdselsdepartementets brev av 5. juli 2000. Hurtigruteavtalen ble undertegnet 6. desember 2001. Støtteordningen ble godkjent av ESA i vedtak av 19. desember 2001. Støtten gis for en treårsperiode fra 1. januar 2002.

Samferdselsdepartementet har hatt løpende kontakt med ESA i den aktuelle saken. Forut for undertegnelse av hurtigruteavtalen i desember 2001 var det flere møter mellom departementet og ESA. På bakgrunn av signaler som ESA ga i disse møtene hadde Samferdselsdepartementet gode forutsetninger for å vurdere hva ESA kunne godta når det gjaldt støtte til hurtigruteselskapene. Det var på denne bakgrunn avtalen om støtte til hurtigruteselskapene ble undertegnet i desember 2001.

Når det gjelder forholdet til ESA, er det utbetaling av støtten som er avgjørende for hvorvidt retningslinjene er overholdt, ikke undertegnelse av avtalen.

Utbetalingen av støtten som hjemles i hurtigrute-

avtalen ville ikke bli gjennomført uten formell godkjenning fra ESA. Dette var en forutsetning partene

var innforstått med på det tidspunkt avtalen ble inngått.

Spørsmål nr. 382

Innlevert 15. mai 2002 av stortingsrepresentant Ola D. Gløtvold

Besvart 27. mai 2002 av sosialminister Ingjerd Schou

Spørsmål:

«Opprettelse og drift av frivillighetssentraler har vært en suksess fra starten i 1994. FRISAM ønsket å starte 20 nye frivillighetssentraler i 2002, men vedtatte rammer ble ikke utvidet. Nye sentraler ble derfor ikke opprettet.

Vil statsråden medvirke til at rammene for frivillighetssentralene blir øket, og at det blir gitt kompensasjon for prisstigningen ved tilskudd?»

Begrunnelse:

I budsjettproposisjonen for 2002 ble det framstilt som om det ikke var behov for mer midler til frivillighetsarbeid. Dette har vist seg å ikke være riktig. Ikke engang prisstigningen var tatt med. Dermed ble det en reell nedgang.

En samlet sosialkomité sa i merknadene til statsbudsjettet for 2002 om frivillighetssentralene:

"Komiteen ser verdien av å styrke dette arbeidet ytterligere, slik at antall sentraler kan økes både landsdekkende og med mulighet for flere sentraler i større byer."

Ifølge svarbrev fra Sosial- og helsedirektoratet til Tynset kommune 25. februar 2002, blir det vist til at rammene til dette ikke er utvidet. Heller ikke i Revidert budsjett for 2002 var det foretatt noen økning.

Frivillighetsarbeidet har stor betydning, ikke minst for å fremme brukernes interesser og synspunkter. Dette arbeidet bør styrkes, og flere sentraler bør kunne opprettes. Ikke minst i forhold til forebygging og trivsel. Ut fra bl.a. både privat og kommunalt

engasjement er det også fullt mulig å etablere flere frivillighetssentraler dersom de økonomiske rammene økes.

Svar:

Av de 50 søknadene om opprettelse av nye frivillighetssentraler i 2001 var det bare 15 søknader som kvalifiserte til å få tilskudd. Alle disse ble innvilget. At det kom inn så få kvalifiserte søknader førte til at de bevilgede midler til frivillighetssentraler ikke ble brukt opp i 2001. Det var også et underforbruk på denne budsjettposten i 2000. Regjeringen videreførte bevilgningen på om lag samme nivå i 2002. Det blir erfaringsmessig lagt ned frivillighetssentraler hvert år. Det vil derfor være midler til oppstart av nye sentraler også i 2002. Sekretariatet for Frivillighetens samarbeidsorgan (FRISAM) anslår at det er midler til å starte opp mellom 5-10 sentraler i 2002 innenfor den rammen man har i dag. Å starte nye sentraler er ikke utelukkende avhengig av midler til disposisjon. Kvalifiserte søknader er utgangspunktet for å bevilge midler til oppstart av nye sentraler. Erfaringer viser at dette er en viktig praksis fordi det opprettholder kvaliteten på og omdømmet av sentralene. Jeg er helt enig i at frivillighetssentralene har stor betydning både for å mobilisere til frivillig innsats og i forhold til forebygging. En økning av statstilskuddet til frivillighetssentraler vil bli vurdert og prioritert opp mot andre viktige formål i forbindelse med statsbudsjettet for 2003. Spørsmålet om kompensasjon for prisstigningen vil også måtte vurderes i denne forbindelse.

Spørsmål nr. 383

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo

Besvart 27. mai 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Finner statsråden at helseregisterloven er tilfredsstillende når det gjelder den demokratiske kontrollen med private helseregistre?»

Begrunnelse:

Datatilsynet opplyser i en artikkel i Dagens Medisin av 10. mai 2002 at private helseregistre kan opprettes utelukkende ved konsesjon fra Datatilsynet, mens offentlige helseregistre må opprettes ved egen forskrift. Det er Justisdepartementets lovavdeling som skal ha kommet frem til denne tolkningen av helseregisterloven og personopplysningsloven. Utgangspunktet for problemstillingen er firmaet GeNovas søknad om å opprette et omfattende genregister.

Svar:

Bakgrunnen for spørsmålet er at Datatilsynet i en artikkel i Dagens Medisin 10. mai 2002 opplyser at private helseregistre utelukkende kan opprettes ved konsesjon fra Datatilsynet, mens offentlige helseregistre må opprettes ved egen forskrift. Det uttales at det er Justisdepartementets lovavdeling som har kommet frem til denne tolkningen av helseregisterloven og personopplysningsloven.

Justisdepartementets lovavdeling har i brev 30. april 2002 foretatt en tolkning av helseregisterloven som er helt i tråd med departementets forståelse av loven. Lovavdelingen skriver at sentrale, regionale og lokale helseregistre som nevnt i helseregisterloven §§ 7 og 8 er helseregistre opprettet av sentrale, regionale eller lokale helsemyndigheter. Det er viktig å understreke at slike registre *både* kan opprettes etter konsesjon fra Datatilsynet, jf. helseregisterloven § 5, og i medhold av forskrift gitt med hjemmel i helseregisterloven §§ 7 og 8. Adgangen til å opprette helseregistre med hjemmel i forskrift kommer følgelig i tillegg til Datatilsynets konsesjonsadgang.

Rent private aktører uten noen form for samarbeid med det offentlige er ikke del av lokal, regional eller sentral helseforvaltning. Følgelig vil ikke helseregistre som slike aktører etablerer anses som sentrale, regionale eller lokale helseregistre, og vil dermed ikke kunne reguleres i forskrift etter helseregisterloven §§ 7 og 8. Private registre som skal behandle sensitive person- og helseopplysninger må ha konsesjon

fra Datatilsynet etter helseregisterloven § 5, jf. personopplysningsloven §§ 9 og 33. Helseregisterloven og personopplysningsloven oppstiller strenge vilkår som må være oppfylt for at Datatilsynet skal kunne gi konsesjon. Videre vil Datatilsynet måtte ta hensyn til de føringer Stortinget har gitt gjennom behandlingen av helseregisterloven i vurderingen av konsesjons-søknadene.

Begrepet helseregistre er svært vidt, jf. definisjonen av helseopplysninger i helseregisterloven § 2. Alle personopplysninger om helseforhold og vurderinger av helseforhold omfattes av begrepet helseopplysninger. For eksempel vil databasen over kundeforhold i et forsikringsselskap kunne være et helseregister. Demokratisk kontroll av helseregistre kan bl.a. utøves gjennom Stortingets behandling av Datatilsynets årsmelding som hvert år sendes Stortinget.

Det er ønskelig med offentlig kontroll med opprettelse og drift av slike private helseregistre. Dette er det tatt høyde for i forslag til lov om biobanker, Ot.prp. nr. 56 for 2001-2002, som ble oversendt Stortinget før påske. Ifølge lovutkastet skal opprettelse av forskningsbiobanker meldes til departementet, med adgang for departementet til å nekte opprettelse dersom etiske hensyn eller tungtveiende samfunnsmessige interesser tilsier det. På den måten vil departementet kunne gripe inn og hindre opprettelse av helseregistre som omfatter biologisk materiale og informasjon som er utledet av dette materialet uavhengig av Datatilsynets konsesjonsbehandling. Datatilsynets mandat er å ivareta personvernet, og vurdere konsesjonssøknadene med tanke på dette. I departementets vurdering kan også andre hensyn, så som samfunnsmessige og etiske hensyn, gjøres gjeldende.

Offentlig kontroll kan også oppnås gjennom eierstyring. Innsamling av materiale til store helseregistre kan vanskelig tenkes uten medvirkning fra den offentlige helsetjenesten. Som sykehuseier kan staten gripe inn ved uønsket opprettelse av registre som baserer seg på innhenting av biologisk materiale og data ved hjelp av den offentlige spesialisthelsetjenesten. Videre kan departementet som eier av nasjonale helseregistre forhindre at disse dataene kobles og sammenstilles med private helseregistre. Slik kobling er ofte av stor betydning for verdien og utnyttelsen av et privat helseregister.

Spørsmål nr. 384

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Morten Lund

Besvart 27. mai 2002 av arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman

Spørsmål:

«SAS-oppkjøpet av Braathens har blitt godkjent bl.a. med grunnlag i uttalelser fra Braathens-ansatte som mente å ha skriftlige løfter fra begge selskaper om at alle ansatte ville stå likt ved oppsigelser. Lenge etterpå blir det kjent at SAS vil velge en organisasjon som medfører at flere hundre i Braathens må gå fordi hele avdelinger legges ned.

Er intensjonene bak arbeidsmiljølovens beskyttelse av arbeidstakere ved oppkjøp, fusjoner og outsourcing omgått slik denne prosess beskrives?»

Begrunnelse:

Det er grunnleggende for den beskyttelse som arbeidsmiljøloven skal gi arbeidstakerne, bl.a. mot oppsigelse, at det til enhver tid er klart hvem som er arbeidsgiver i lovens forstand. Det er mye som tyder på at det har vært uklarhet på dette punkt under og etter SAS-oppkjøpet av Braathens.

Arbeidsmiljøloven kap. XIIA ble vedtatt i 1992 for å sikre arbeidstakerne den samme beskyttelse ved oppkjøp av virksomheter, fusjoner og outsourcing som ved fortsatt drift i "opprinnelig form". Også lovens bestemmelser om oppsigelser er blitt endret i den samme hensikt.

Ved SAS-oppkjøpet av Braathens synes det klart at oppkjøpet har omfattet hele virksomheten, mens det er kun deler av Braathens som har fått ny innehaver/arbeidsgiver flere måneder etter at oppkjøpet fant sted. Samtidig har Braathens foretatt nedbemanning ut fra de avtaler/løfter som Braathens-ansatte mente ga dem full trygghet for likebehandling. Dersom fortsettelsen blir slik Braathens-ansatte nå frykter, kan vi oppleve at arbeidsmiljølovens bestemmelser har gitt en falsk trygghet, og derved har blitt en ulempe for de ansatte i Braathens.

Selskapenes og de ansattes representanter har forhandlet om den framtidige organisering av virksomheten på grunnlag av løfter som de to selskapenes ledelser har gitt i en tidlig fase av prosessen, men gjen tatt ved flere anledninger senere.

Det er kjent gjennom mediene at det er gitt både skriftlige og muntlige lovnader om at de Braathens-ansatte skulle stilles likt med de SAS-ansatte ved de reduksjoner som alle aksepterte måtte komme. I et skriv fra SAS-ledelsen 19. februar er det angitt at bakketjenesten i de to selskapene skal samordnes etter dette prinsippet. Dette er også uttrykt på en presis måte i artikkel i Stavanger Aftenblad 2. mars etter intervju med en visekonsernsjef i SAS. Han uttaler at

de to selskapene ble søsterselskaper etter oppkjøpet ved nyttårstider, og at de ansatte i de to flyselskapene står dermed likt ved eventuelle oppsigelser eller reduksjoner.

I dag ønsker SAS å legge ned bakkevirksomheten i Braathens og kjøpe tjenestene av et SAS-selskap. Braathens-ansatte er ikke invitert til å gi pristilbud på disse tjenester. Derved kan det skje at ansatte i SAS beholder jobbene selv om det finnes personer med lik faglig bakgrunn og lengre ansiennitet i Braathen. Det er en slik situasjon de nevnte bestemmelser i arbeidsmiljøloven skal forhindre.

Svar:

Jeg regner med at representanten Lund forstår at jeg ikke har anledning til å gå inn i en aktuell, løpende prosess som de nevnte selskaper er inne i. Statsråden eller myndighetene for øvrig har ingen arbeidsrettslig rolle i prosesser hvor virksomheter sammen med de ansatte gjennomgår og vurderer den fremtidige organiseringen av konsernet. Konflikter mellom disse parter bør først og fremst søkes løst gjennom drøftinger og forhandlinger mellom de berørte. Dersom det ikke går, vil domstolene være rett adressat som tvisteløser.

Når det er sagt, så vil jeg gjerne peke på at arbeidsmiljøloven har en rekke regler som tar sikte på å ivareta de ansattes rettigheter i ulike organisatoriske og selskapsrettslige prosesser. Dette gjelder både materielle regler som stiller krav om saklighet ved nedbemanning, og regler som skal sikre en forsvarlig prosess, bl.a. med hensyn til informasjon og medvirkning. Representanten Lund nevner reglene om virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljøloven kap. XIIA. Disse (som for øvrig gjennomfører EØS-regler), tar sikte på at de ansattes rettigheter skal bevares uberørt når virksomheten skifter innehaver (arbeidsgiver). Reglene gjelder når hele eller deler av en virksomhet skifter innehaver. Det store antall saker i domstolene både i EU, EFTA og Norge viser at det kan være vanskelig å avgjøre på forhånd om en overdragelse omfattes av reglene, rett og slett fordi det vil være de faktiske forhold i den enkelte sak som må vurderes, bl.a. med hensyn til hva som er overført. Dersom reglene får anvendelse, innebærer det bl.a. at nedbemanning som begrunnes i selve overdragelsen ikke er tillatt. Bestemmelsene hindrer imidlertid ikke nedbemanning som skyldes økonomiske, tekniske eller organisatoriske årsaker.

Uavhengig av om det er en overdragelsessitua-

sjon, vil oppsigelser som skyldes at virksomheten setter ut eller tar sikte på å sette ut virksomhetens ordinære drift på oppdrag, ikke være saklig med mindre det er helt nødvendig av hensyn til virksomhetens fortsatte drift. Disse reglene fremgår av arbeidsmiljøloven § 60 og ble tatt inn i loven i 1995 for å styrke

oppsigelsesvernet ved outsourcing/utskilling av virksomhet.

Hvorvidt ovennevnte regler får anvendelse i den aktuelle saken mellom SAS og Braathens, er det selvfølgelig, som nevnt ovenfor, ikke opp til meg å ta stilling til.

Spørsmål nr. 385

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui

Besvart 27. mai 2002 av samferdselsminister Torild Skogsholm

Spørsmål:

«Funksjonshemmede som er avhengig av rullestol og som trenger å bruke taxi som transportmiddel, blir i mange tilfeller belastet med ekstra store utgifter. Tiden en taxisjåfør bruker for å tilrettelegge bilen for rullestoler blir påplussert regningen for passasjereren, som er totalt avhengig av sin rullestol.

Hva kan statsråden gjøre for at rullestolbrukere ikke skal bli pålagt slike store ekstrautgifter (på en ellers dårlig økonomi) når de har behov for transport?»

Svar:

Det er i dag maksimalprisregulering av drosjetakstene i de områder der forholdene ikke ligger til rette for konkurranse. Denne reguleringen som administreres av Konkurransetilsynet, inneholder egne bestemmelser for transport av rullestolbrukere. Takstene er her regulert ved at det kan beregnes visse tillegg til de generelle prisene i forskriften. Det skilles mellom passasjerer som sitter i rullestol under selve transporten og passasjerer som sitter i bilsetet, men som medbringer f.eks. rullestol som bagasje. For sistnevnte gruppe kan det ikke beregnes tillegg. I § 6 er det uttrykkelig sagt at det ikke kan beregnes tillegg for transport av rullestol for funksjonshemmede.

Når det gjelder funksjonshemmede som sitter i rullestol under transporten heter det i forskriften § 7:

"For transport med spesialbil av passasjerer som sitter i rullestol under transporten kan det regnes et tillegg på inntil kr 24,50 pr. tur. For ekstra tidsbruk i forbindelse med transporten kan det beregnes vederlag i henhold til § 4 pkt. 4."

Bakgrunnen er at drosjeeier skal gis mulighet til å dekke ekstra utgifter til det påkrevde utstyr. I tillegg beregnes det såkalt ventetakst for den tiden det tar å legge til rette for transport av hver enkelt passasjer. Med tilrettelegging menes blant annet klargjøring av

utstyr og inn- og utlasting av passasjerer. Dette vederlaget for ekstra tidsbruk er på 280,50 kr pr. time for medgått tid.

Når det gjelder vederlag for ekstra tidsbruk, kan det også beregnes prosentvise tillegg i henhold til bestemmelsene om nattillegg; kjøring på lørdager og søndager, tillegg for kjøring på bevegelige helligdager og offentlige høytidsdager. Tilleggene skal dekke næringens ekstrakostnader på slike dager og tidspunkter av døgnet.

Når det gjelder de områder som ikke er underlagt maksimalprisforskriftene, er det opp til hver enkelt drosjesentral å prise de tjenester som tilbys. I disse områder er det derfor viktig at alle brukere, også de funksjonshemmede, er prisbevisste i den forstand at de sammenligner og velger tjenesteytere ut fra en vurdering av pris og kvalitet. Konkurransetilsynet arbeider her aktivt med å legge til rette for økt konkurranse bl.a. ved å påvirke sentralene til å forenkle sin takster og å oppfordre publikum til økt prisbevissthet.

Som en del av ansvaret for lokal kollektivtrafikk har fylkeskommunene/Oslo kommune etablert spesialtransport for funksjonshemmede (TT-transport), som de fleste steder er basert på bruk av drosje. Ordningen går ut på at godkjente brukere som benytter drosje betaler en egenandel for hver tur mens resten av drosjeprisen dekkes av fylkeskommunen etter avtale med transportør. Nærmere utforming av ordningen, inkludert antall turer, egenandel mv. avgjøres av fylkeskommunen/Oslo kommune, og varierer - i likhet med det øvrige lokale kollektivtilbudet. Fylkeskommunene/Oslo kommune kan i sine avtaler med drosjenæringen forhandle om totalpriser som ligger under maksimalprisene, herunder at det ikke skal tas tillegg.

Jeg ser det ikke som aktuelt å gripe inn ved hjelp av reguleringer når det gjelder dette tillegget.

Spørsmål nr. 386

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Arne Sortevik

Besvart 28. mai 2002 av utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet

Spørsmål:

«Reglene om språkform i grunnskolen kan skape vanskelig situasjoner i nærmiljø og skolekretser der utbygging og tilflytting endrer befolkningsgrunnlaget over kort tid.

Vil statsråden ta initiativ til at det blir lettere for foreldre å få gjennomslag for endret målform i grunnskolen?»

Begrunnelse:

Opplæringsloven har i § 2-5 klare regler om målform i grunnskolen. Det er satt klare betingelser for opprettelse av egne klasser med avvikende målform. Minst ti elever kan kreve egen klasse med egen målform, dersom det ikke blir mindre enn ti elever igjen i den opprinnelige klassen. Retten gjelder så lenge det er minst seks elever igjen i nyopprettet klasse.

Det er grunnlag for flere problemstillinger i forbindelse med dette.

Loven krever at et flertall i kommunestyret eller minst ¼ av stemmeberettigede kan kreve rådgivende avstemming. Dette er en tungvint fremgangsmåte. Det kan også stilles spørsmål om hvorfor andre enn foreldre med barn i skolepliktig alder kan være med å avgjøre en så viktig sak for de foreldre og barn saken om målform i undervisningen direkte angår.

I kommuner/nærmiljø/kretser der det over kort tid foregår stor tilflytting kan det språklige grunnlaget i befolkningen endre seg betydelig, slik at grunnlaget for å skifte målform i undervisningen fra det ene året til det andre (v/skolestart) er tilstede. Dersom først krav om avstemming skal imøtekommes, avstemming avholdes og deretter politisk behandles er dette en prosess som tar lang tid. Denne tiden har ikke foreldre som flytter til et område og som har barn som enten straks ved flytting skifter skole eller kort tid etter flytting begynner på skole.

Bakgrunnen for spørsmålet er en situasjon som er oppstått i Kyrkjekrinsen skolekrets i Åsane bydel i Bergen kommune. Rektor ved skolen ønsker mål-røysting. Foreldre som snakker bokmål om dagen, ja, selv de som snakker nynorsk om dagen, ønsker bokmålssklasse ved skolestart til høsten 2002. En avstemming i 1993 vant nynorsken med stort flertall. Men dette er jo snart 10 år tilbake og befolkningsgrunnlaget har endret seg dramatisk i området.

Lokalt politisk styre, bydelsstyret, avviser endring og avstemming. Status nå er at foreldre og elever tvinges til skolestart med nynorsk som målform - en målform de ikke ønsker. Begrunnelsen er altså resultatet av avstemning for 10 år siden og lovens krav om

antall gjenværende elever i opprinnelig klasse. Med dagens lov/regelverk kan foreldre og barn oppleve at det som bør være valgfrihet i en så fundamental sak som språkform ved opplæring - opplæring som er en rettighet - ikke fritt kan velges. Dette må åpenbart stride mot alminnelig oppfatning om hva som bør være foreldre og barns klare rettigheter, mot andre gjeldende lover nasjonalt og mot internasjonale konvensjoner som Norge har tiltrådt.

Jeg håper statsråden vil se på saken og ta initiativ til at lov/forskrift kan endres i retning av å gi foreldre og barn større og hurtigere mulighet for fritt valg av språkform samt vurdere anke/inngrepsmuligheter gjennom Statens utdanningskontor, fylkesmann eller Utdannings- og forskningsdepartementet.

Svar:

Opplæringsloven § 2-5 Målformer i grunnskolen regulerer blant annet to hovedforhold; valg av skriftlig målform for den enkelte skole og egen klasse med annen skriftlig målform enn det som er vedtatt for skolen.

Etter opplæringsloven § 2-5 første ledd skal kommunen ved forskrift fastsette om den enkelte skolen skal bruke nynorsk eller bokmål i den skriftlige opplæringen. Dette blir hovedmålet for skolen. Kommunen kan fastsette ulike målformer som hovedmål for de enkelte skolene. I forbindelse med skifte av hovedmål eller når et flertall i kommunestyret eller minst ¼ av de stemmeberettigede krever det, skal det holdes rådgivende folkeavstemming.

Stortinget vedtok juni 2000 en endring av opplæringsloven § 2-5 syvende ledd når det gjelder hvem som er stemmeberettigede ved en slik rådgivende folkeavstemming. Det fremgår av bestemmelsen at "Røysterett har alle som bur i det området i kommunen som soknar til skolen, jf. § 8-1, og som har røysterett etter vallova av 1. mars 1985 nr. 3 § 11. Røysterett i høve til skriftleg opplæring har dessutan foreldre/forsytar til barn på barnesteget ved skolen, utan omsyn til bustad eller statsborgarskap. Departementet kan gi nærmare forskrifter". Lovendringen trådte i kraft 1. august 2000. Før lovendringen var stemmeretten avgrenset til bare å gjelde foreldrene som hadde elever ved den aktuelle skolen.

Departementet har gitt forskrifter om stemmereglene ved valg av hovedmål i grunnskolen, jf. forskrift til opplæringsloven kapittel 9. Lovendringen per 1. august 2000 gjorde det nødvendig å endre stemmereglene i forskrift til opplæringsloven kapittel 9. Departementet har hatt på høring et forslag til endring

av forskriften, og vil om kort tid fastsette *nytt kapittel 9 Rådgivande folkerøysting om målform i grunnskolen* i forskrift til opplæringsloven.

Når minst ¼ av de stemmeberettigede krever det, har kommunen plikt til å holde rådgivende folkeavstemming. Fremgangsmåten er fastsatt i kapittel 9 Rådgivande folkerøysting om målform i grunnskolen. Hensynet bak regelen om rådgivende folkeavstemming er at de som bor i skolens opptaksområde skal få anledning til å uttale seg før vedtak om hovedmål fattes. Når loven fastsetter at avstemmingen er rådgivende, er kommunen ikke forpliktet til å vedta den målformen som flertallet ønsker.

Det går frem av § 9-4 i forskrift til opplæringsloven at nytt vedtak om hovedmål ikke kan foretas før det er gått 5 år. Femårsregelen er begrunnet med hensynet til respekt for resultatet av den rådgivende folkeavstemmingen. Komiteen uttalte følgende i Innst. O. nr. 70 for 1997-1998, side 13:

"Komiteen er enig i at en fastsetter de detaljerte reglene i forskrift, og vil i denne sammenheng peke på at slike rådgivende folkeavstemminger om målform ikke bør avholdes for ofte i respekt for resultatet av avstemmingen. Komiteen mener derfor det ikke er

grunnlag for å fravike den gamle 5 årsregelen for når ny avstemming kan finne sted."

Opplæringsloven § 2-5 gir likevel mulighet til å ivareta egen målform ved skolen når et tilstrekkelig antall elever ønsker det. Rett til egen klasse med annen skriftlig målform enn det som er vedtatt for skolen gjelder når foreldrene til minst ti elever på ett av klassetrinnene 1-7 krever det, og dersom det ikke blir mindre enn ti elever igjen i klassen eller i hver av klassene elevene går ut fra, jf. opplæringsloven § 2-5 fjerde ledd. Rettigheten gjelder så lenge det er minst seks elever igjen i den klassen som ble opprettet etter deling. I tillegg gir opplæringsloven § 2-5 tredje og femte ledd andre muligheter til å ivareta egen målform.

Dette viser etter min mening at gjeldende bestemmelser gir elever og foreldre gode muligheter til å ivareta sin egen målform. Jeg finner derfor ikke grunnlag for endre bestemmelsene om målformer i grunnskolen, med unntak av at kapittel 9 i forskrift til opplæringsloven om kort tid vil bringes i samsvar med lovformuleringen i opplæringsloven § 2-5.

Spørsmål nr. 387

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen

Besvart 29. mai 2002 av arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman

Spørsmål:

«Når vil statsråden legge frem konkrete forslag om effektivisering/konkurranseutsetting for Stortinget?»

Begrunnelse:

I budsjettbehandlingen i vinter sa et flertall bestående av regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet følgende:

"Dette flertallet ber Regjeringen igangsette konkrete prosjekter på effektivisering/konkurranseutsetting i første halvdel av 2002."

Svar:

Mitt svar på spørsmålet er at slike forslag i hovedsak kommer til Stortinget i form av meldinger og proposisjoner og også i forbindelse med redegjørelser, fra den enkelte fagstatsråd. Jeg kan her for eksempel vise til forslag fra statsråd Clemet, som nå er på høring, om endringer i privatskoleloven for å kunne åpne for etablering av frittstående grunnskoler som senere vil bli forelagt Stortinget, og den IT-politiske

redegjørelsen som statsråd Gabrielsen holdt 14. mai hvor det beskrives tiltak for å effektivisere forvaltningen gjennom bruk av IT.

Samtidig er statsråd Clemets forslag eksempel på et konkret prosjekt for konkurranseutsetting og penger-følger-bruker-prinsippet. I statsråd Gabrielsens redegjørelse omtales flere prosjekter som er under arbeid, for eksempel arbeidet med å gjøre all innrapportering fra næringslivet elektronisk innen utløpet av 2004, noe som vil virke effektiviserende både for næringslivet og for offentlig sektor.

De forslag som kommer fra undertegnede til Stortinget, vil derfor dreie seg om forslag som gjelder fagsaker under eget departement. Her kan jeg nevne forsøket i Aetat som snart settes i gang, og hvor målet er å få flere yrkeshemmede og langtidsledige i jobb gjennom å prøve ut et bredere spekter av tilbydere og tiltak. Etter at Aetat har fattet vedtak om tiltak og eventuelle økonomiske ytelser for brukeren, skal hun/han i større utstrekning kunne velge tilbyder og tilbud. I tillegg iverksettes nå også et forsøk med resultatbasert finansiering i Aetat for å redusere antallet yrkeshemmede som venter på avklaring i forhold til

atføringstiltak. Regjeringen foreslår dette som en forsøksordning i andre halvår hvor Aetat mottar et fast beløp pr. avklaring utover budsjettert ramme, jf. omtale i St.prp. nr. 63 for 2001-2002. Forslaget har sammenheng med at ventetiden for yrkeshemmede, før de får plass på tiltak, har øket gjennom 1. halvår.

Men det er også viktig å feie for egen dør. Jeg er derfor nå i ferd med å gjennomføre et omstillingsprosjekt i eget departement, med samling av bestillerfunksjoner i Arbeids- og administrasjonsdepartementet og fristilling og konkurranseutsetting av den

tjenesteyting som nå produseres av etater under departementet, som Statsbygg, Statskonsult og Statens informasjonstjeneste. I den grad dette vil ha lovmes-sige eller budsjettmessige konsekvenser, vil også disse forslagene etter hvert komme til Stortinget.

Stortinget vil i tiden fremover motta flere forslag på det aktuelle området fra Regjeringen på de måter jeg her har beskrevet. For en kontinuerlig oppdatert oversikt over de ulike moderniseringstiltak Regjerin-gen jobber med, vil jeg vise til vår "moderniserings-web" på <http://www.dep.no/aad/modernisering/>

Spørsmål nr. 388

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Olav Akselsen

Besvart 27. mai 2002 av nærings- og handelsminister Ansgar Gabrielsen

Spørsmål:

«Den siste tida er det hevda i media at SIVA sitt engasjement i Panevezys Næringspark i Litauen har ført til utflytting av norske verksemder.

Kan statsråden stadfesta at dette er tilfelle, og vil statsråden i så fall sørge for at SIVA sine aktivitetar internasjonalt ikkje medverker til utflytting av verksemder frå Noreg?»

Grunngjeving:

Den internasjonale aktiviteten til SIVA kan vera naudsynt for å hjelpa norske verksemder inn på nye marknader, men det har aldri vore meininga frå poli-tisk hald at SIVA sine ordningar skal hjelpa verksemder som vil flytta ut av Noreg for å kutta lønskostnader.

Svar:

SIVAs engasjementer utenlands er lokalisert til Litauen (Panevezys), Latvia (Ogre) og Murmansk, Nordvest-Russland. Engasjementet i Litauen omfatter investeringer i to industri-parkselskaper. Investe-ringsrammen er på 15 mill. kr, hvorav ca. 9 mill. kr er disponert hittil.

Det formelle grunnlaget for utenlandsengasje-mentene fremgår av Innst. S. nr. 242 for 1996-1997, Budsjett-innst. S. nr. 5 for 1997-1998 og vedtak i foretaksmøter 18. desember 1996, 11. februar 1999 og 28. juni 2001. Videre er det en forutsetning at virksomheten skjer i samsvar med gjeldende lovverk, vedtekter og retningslinjer for øvrig.

Det er en klar målsetting for SIVA at bedrifter som etablerer seg i selskapets næringsparker i utlan-det skal beholde sin hovedbase i Norge selv om de vokser i et internasjonalt marked og legger funksjo-ner utenfor landets grenser. Både vedtak i foretaks-

møtene og i SIVAs styre understreker at det må kun-ne sannsynliggjøres at engasjementet utenfor landets grenser vil få direkte positive ringvirkninger for næringslivet i Distrikts-Norge. Dette følges opp av SI-VA, som bl.a. foretar en vurdering av den enkelte be-drifts motiver, forretningsplan og konsept i forhold til SIVAs strategi med hensyn til virkninger for ved-kommende bedrift og andre bedrifter i Norge.

Hensikten med SIVAs næringsparker i utlandet er å bistå norske bedrifter som vil internasjonalisere seg ved bl.a. å hjelpe dem inn i nye markeder. Nærings-parkene skal bidra til å senke terskelen for internasio-nalisering og effektivisere uteetableringer, spesielt innenfor SMB-sektoren. Samtidig får bedriftene til-gang til nettverk og kompetanse gjennom koblinger til universiteter og forskningsmiljøer, finansinstitu-sjoner og myndigheter.

Forvaltningen av eierskapet i SIVA har vært iva-retatt av Kommunal- og regionaldepartementet fram til årsskiftet 2001/2002. Ansvaret for eierskapet ble da overført til Nærings- og handelsdepartementet. Kommunal- og regionaldepartementet gjennomførte høsten 2001 med bistand fra eksterne konsulenter en evaluering av SIVAs utenlandssatsing i lys av selska-pets distriktpolitiske oppgaver. I sluttrapporten fremlagt i desember 2001 er gitt følgende oppsum-mering:

"Næringsparker utenlands kan gjøre det lettere for norske bedrifter å etablere seg utenfor Norge, og bør være en naturlig del av distriktpolitikken. Utenlands-etablering kan styrke distriktsbedriftene økonomisk og bidra til økt aktivitet i distriktene. Men effektene kan også være negative, sett fra et distriktsståsted. For å sikre at distriktpolitiske midler brukes effektivt, er det helt sentralt at det satses på etableringer der det kan forventes positive ringvirkninger i distriktene. Sannsynligheten for positive ringvirkninger er størst når bedriftens motiv for utenlandsetableringen er til-

gang på kunnskap. SIVAs næringsparker i Murmansk og Baltikum ser i liten grad ut til å gi positive virkninger i distriktene, så langt. Dersom SIVA skal satse videre utenlands, må selskapet legge større vekt på å vurdere og synliggjøre de distriktpolitiske effektene av de konkrete aktivitetene."

Med bakgrunn i denne evalueringen har Kommunal- og regionaldepartementet i årets tilsagnsbrev til SIVA skrevet følgende:

"Med mindre det på forhånd kan godtgjøres at engasjementet direkte kommer SMB innenfor det distriktpolitiske virkeområdet til gode, kan SIVA ikke benytte midler fra kap. 552 post 70 til finansiering av internasjonalt engasjement."

I pressen har det i den senere tid vært oppslag om utflagging av industriproduksjon og arbeidsplasser fra Utkant-Norge til baltiske lavkostland. SIVAs næringsparker i Litauen og Latvia har vært omtalt i den forbindelse, og det fremholdes at næringsparkene har bidratt til at utflagging har funnet sted. Blant de bedrifter som er nevnt i oppslagene er det kun noen

få som er direkte involvert i SIVAs aktiviteter i Baltikum. Felles for disse bedriftene var et behov å styrke inntjeningen gjennom internasjonalisering. Ved å flytte ut deler av produksjonen antok man at grunnlaget ville styrkes for at andre funksjoner som produktutvikling, design, markedsføring og logistikk kan opprettholdes i Norge.

For Regjeringen er det viktig å sikre at offentlige midler anvendes på en mest mulig effektiv og formålstjenlig måte. Dette er bakgrunnen for at det nå foretas en full gjennomgang av det statlige virkemiddelapparatet under Nærings- og handelsdepartementet, herunder også SIVA.

Etter min vurdering er det nødvendig å foreta en særskilt og grundig vurdering av SIVAs utenlandsengasjementer, for bl.a. å finne ut om de fungerer etter hensikten og om det for eksempel bør iverksettes spesielle tiltak for å unngå eventuelle utilsiktede virkninger. Dette arbeidet er nå igangsatt. Når resultatene av undersøkelsen foreligger vil Stortinget bli orientert.

Spørsmål nr. 389

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Odd Roger Enoksen

Besvart 28. mai 2002 av kommunal- og regionalminister Erna Solberg

Spørsmål:

«Hasvik kommune er i en ekstremt vanskelig situasjon etter at fiskebedriftene, hjørnesteinsbedriftene i lokalsamfunnet, har vært stengt i ca. 6 måneder, og HR-konsernet som eide bedriftene er begjært konkurs. Nå er også driften på leiebasis i Brevikbotn stoppet opp.

Hva vil Regjeringen gjøre for å forhindre fraflytting fra Hasvik, hvilke tiltak - for eksempel gjennom SND - vil Regjeringen iverksette for å få Hasvik kommune på fote igjen og vil Regjeringen gi Hasvik omstillingsstatus?»

Svar:

Jeg er kjent med den vanskelige situasjonen som Hasvik kommune har kommet opp i, og jeg er enig med representanten Enoksen i at noe må gjøres raskt for Hasvik-samfunnet. I brev av 22. mai 2002 til

kommunen stilte jeg meg derfor positiv til en eventuell søknad om omstillingsstatus for Hasvik kommune. Dette ble også gjort under et møte departementet hadde med representanter fra kommunen. Kommunal- og regionaldepartementet er for øvrig beredt til, sammen med fylkeskommunen, å være en aktiv medspiller slik at utviklingsarbeidet i Hasvik får en positiv retning. Det kan for øvrig opplyses at fylkesmannen i Finnmark nylig har gitt Hasvik 1,9 mill. kr i ekstra skjønnsmidler for 2002 for delvis å kompensere for tapte inntekter i forbindelse med konkursen i fiskeindustrien i Hasvik.

Etter det jeg er kjent med arbeider nå kommunen med å utforme en søknad til departementet, og denne vil bli behandlet så fort som mulig når den kommer til departementet. Når det gjelder SNDs medvirkning, er det kontakt mellom kommunen og SND.

Spørsmål nr. 390

Innlevert 16. mai 2002 av stortingsrepresentant Rolf Reikvam

Besvart 27. mai 2002 av utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet

Spørsmål:

«Læringssenteret har gitt beskjed om at bevilgningene til etterutdanningstilbudet for lærere som underviser i VK1 på de to nye studieretningene Medier og kommunikasjon og Salg og service ikke vil bli videreført høsten 2002. Dette betyr at lærere i mange fylker ikke vil få tilbudet.

Vil statsråden sørge for at tilbudet videreføres som planlagt neste skoleår, slik at lærerne som underviser på VK1 i disse nye fagene får den nødvendige etterutdanning?»

Begrunnelse:

I forbindelse med opprettelsen av de to nye studieretningene Medier og kommunikasjon og Salg og service fikk Høgskolen i Buskerud i oppdrag fra Læringssenteret å utvikle og gjennomføre etterutdanningskurs for lærere i videregående skole fra høsten 2000. I perioden høsten 2000 til våren 2002 ble det gjennomført etterutdanning for undervisning på grunnkurs (GK) og videregående kurs 1 (VK1) i åtte (Medier og kommunikasjon) og ni (Salg og service) fylker. De resterende fylkene har bare fått tilbud om etterutdanning i GK. Kursene har i sin helhet vært finansiert av Læringssenteret.

Høgskolen i Buskerud har fått klare signaler om at det skulle tilbys kurs også skoleåret 2002-2003. For dette skoleåret er det planlagt til sammen seks kurs for lærere på de to studieretningene (til sammen ca. 300 lærere), kostnadsberegnet til 1,8 mill. kr høsten 2002 og 1,5 mill. kr våren 2003. Men 2. april fikk de plutselig beskjed om at det likevel ikke var satt av midler til etterutdanning for lærere på VK1 fra høsten 2002.

Behovet for etterutdanning i disse nye studieretningsfagene, der læreplanene er nye, arbeidsmåtene er varierte og krevende, og det er omfattende bruk av ny teknologi, er fremdeles stort. Søkningen til kursene har også vært stor. Likevel ser det nå ut til at tilbudet stanses, selv om mange fylker ennå ikke har fått tilbud om den etterutdanningen de trenger.

Dersom det ikke bevilges penger til å gjennomfø-

re kursene som er planlagt, vil et stort antall fylker ikke ha fått noe tilbud om etterutdanning i forbindelse med innføringen av de nye VK1-kursene.

Svar:

Skoleeier har hovedansvaret for at lærere har kompetanse for opplæring i samsvar med lov og læreplan. I perioder bidrar staten med midler rettet mot prioriterte områder, som for eksempel når nye læreplaner innføres.

I 2000 ble det fastsatt nye læreplaner for grunnkurs i studieretningene Medier og kommunikasjon og Salg og service. Nye læreplaner for disse studieretningene ble fastsatt på VKI-nivå i 2001. Som ledd i innføringen av de nye læreplanene, har fylkeskommunene fått tilbud om etterutdanning det første året de var i bruk. Høgskolen i Buskerud har utviklet og gjennomført etterutdanningen på oppdrag fra Læringssenteret. Etter at nye læreplaner er innført, har arbeidsgiver ansvar for å tilby nødvendig etterutdanning.

Etterutdanningen i forbindelse med grunnkurs og VKI i de nye studieretningene Salg og service og Medier og kommunikasjon er gjennomført etter hvert som planene er blitt ferdige. Planene ble imidlertid ferdige så sent i forhold til nytt skoleår at ikke alle fylkeskommuner klarte å gjennomføre kursene det første året. De fylkene som ikke startet med grunnkursene første året, fikk også tilbud om etterutdanning til sine lærere året etter.

Høgskolen i Buskerud er tildelt midler for å gjennomføre etterutdanningskurs knyttet til læreplan for VKI skoleåret 2001-2002. Fylkeskommuner som ikke har benyttet dette tilbudet, må selv sørge for at de har oppdatert personale og må kjøpe de tjenester som er nødvendige.

Læreplanen for VKII Medier og kommunikasjon er ikke er ferdig ennå, men vil foreligge før skolestart høsten 2002. Høgskolen i Buskerud vil få i oppdrag å utvikle og gjennomføre etterutdanning knyttet til første års innføring av læreplanen skoleåret 2002-2003.

Spørsmål nr. 391

Innlevert 21. mai 2002 av stortingsrepresentant Anne Helen Rui

Besvart 27. mai 2002 av helseminister Dagfinn Høybråten

Spørsmål:

«Kronisk syke mennesker blir i mange tilfeller ut-satt for flere sykdommer. Disse "tilleggssykdomme-ne" er direkte forårsaket av den kroniske sykdommen pasienten har. F.eks. får pasienter med sukkersyke ofte grå stær som svekker synet og de har behov for briller. Utgifter til dette får de ikke dekket innenfor gjeldende refusjonsordninger.

Hva kan statsråden gjøre for at kronisk syke ikke skal blir påført ekstrautgifter til helbred/lindring av tilleggssykdommene den kroniske sykdommen for-årsaker?»

Svar:

Folketrygdens formål er blant annet å gi kompensasjon for nødvendige utgifter ved behandling av sykdom, skade eller lyte. Dette gjelder uavhengig av om den aktuelle lidelsen har sammenheng med en kronisk sykdom eller ikke. Behandling av "tilleggs-sykdommer" til en kronisk sykdom er altså refusjons-berettiget på like linje med andre sykdommer. I en del tilfeller er det etablert særlige ordninger for men-

nesker med kronisk sykdom, det er for eksempel om-fattende diagnoselister i forskriftene både for fysio-te-rapi og tannbehandling som gir pasienter rett til gratis behandling.

Trygden yter på visse vilkår også stønad til syns-hjelpemidler som er nødvendige og hensiktsmessige for å bedre arbeidsevnen eller den daglige funksjons-evnen. Dette gjelder blant annet briller eller kontakt-linser etter operasjon for grå stær. Skyldes behovet for briller vanlig synssvekkelse, dekkes ikke utgifte-ne.

Som oppfølging av Stortingets vedtak i forbindel-se med behandlingen av budsjettet for 2002, er det nedsatt en arbeidsgruppe med deltakelse blant annet fra funksjonshemmedes organisasjoner som skal ut-arbeide forslag til en ny skjermingsordning ("egenan-delstak 2") for helseutgifter som ikke inngår i frikort-ordningen. Formålet med ordningen er å skjerme funksjonshemmede og kronisk syke mot en opphop-ning av utgifter til helsetjenester. Jeg vil følge opp sa-ken i forslaget til statsbudsjett for 2003.

Spørsmål nr. 392

Innlevert 21. mai 2002 av stortingsrepresentant Morten Lund

Besvart 29. mai 2002 av arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman

Spørsmål:

«SAS-oppkjøpet av Braathens har blitt behandlet og godkjent av Konkurransetilsynet. Oppkjøpet er også behandlet etter prosedyrene i lov om erverv der departementet kan stille krav til erververen på grunn-lag av innhentede opplysninger. I tiden for disse be-handlinger mente de Braathens-ansatte å ha garantier om likebehandling ved de oppsigelser som var for-ventet. Denne situasjon er nå endret.

Mener Regjeringen den nye situasjonen gir grunnlag for ny behandling av en eller begge av de nevnte saker om oppkjøpet?»

Begrunnelse:

Det vises til medienes omtale, bl.a. Dagens Næ-ringsliv 18. mai. Det er grunn til å tro at Braathens-ansatte ville hatt en annen holdning til oppkjøpet om

de hadde hatt den minste mistanke om at hele deres bakkeavdelingen kunne bli lagt ned uten at de får konkurrere på like fot om jobbene. Dersom de ansatte i Braathens ikke hadde vært så positive til oppkjøpet ville også den offentlige debatten fått en annen karak-ter. Trolig ville det kommet sterke krav både fra Braathens-ansatte og fra annet hold om at det skulle stilles krav fra myndighetene, f.eks. som vilkår etter lov om erverv, for å sikre likebehandling ut fra ar-beidsmiljøloven kap. XIA.

I henhold til lov om erverv, bl.a. § 20, kan depar-temetet iverksette ny prøving av en ervervsmelding dersom det viser seg at vedtak om å godkjenne et er-verv uten nærmere prøving bygger på feilaktige eller ufullstendige opplysninger. Etter det som er fram-kommet i mediene synes det åpenbart at det i denne saken foreligger grunnlag for slik fornyet prøving.

Svar:

Spørsmålet som ble vurdert av Konkurransetilsynet var om oppkjøpet skulle forbys i medhold av konkurranseloven § 3-11. Bestemmelsen gir Konkurransetilsynet anledning til å gripe inn mot bedriftserved som vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen i strid med konkurranselovens formål om å sørge for effektiv bruk av samfunnets ressurser ved å legge til rette for virksom konkurranse. Konkurransetilsynet forbød som kjent ikke oppkjøpet. Begrunnelsen var at Braathens var en fallitt-bedrift og at en eventuell konkurs ikke ville føre til et bedre konkurransemessig resultat da SAS uansett med stor sannsynlighet ville overta Braathens' markedsandeler. Arbeids- og administrasjonsdepartementet vurderte på grunnlag av sakens viktighet om departementet skulle ta opp saken til behandling, men kom til at det ikke var grunnlag for dette.

Som det fremgår ovenfor er betingelsen for å benytte inngrepskompetansen etter konkurranseloven §

3-11 at bedriftservedet vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen i strid med lovens formål. Dersom dette vilkåret ikke er oppfylt kan konkurransemyndighetene ikke gripe inn. Oppsigelser av Braathens-ansatte er ikke et forhold som i seg selv påvirker konkurransen i det relevante marked. Dette forhold gir derfor ikke rettslig grunnlag til å ta ervedet opp ny behandling verken for Konkurransetilsynet eller Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Når det gjelder ervervsloven, hører denne under nærings- og handelsministerens ansvarsområde. Nærings- og handelsministeren opplyser at oppkjøpet ikke har vært gjenstand for behandling etter ervervsloven fordi det er et unntak i lovens § 1 annet ledd for erverv innenfor luftfartssektoren som ikke er omfattet av meldeplikt etter loven. Da Nærings- og handelsdepartementet ikke har hatt saken til behandling er det heller ikke aktuelt å ta saken opp til noen ny behandling.

Spørsmål nr. 393

Innlevert 21. mai 2002 av stortingsrepresentant Arne Sortevik

Besvart 27. mai 2002 av justisminister Odd Einar Dørum

Spørsmål:

«Jeg viser til den vanskelige politimessige situasjonen i Åsane bydel i Bergen kommune. De 36 polititjenestemennene som jobber ved Arna og Åsane politistasjon har sitt virke i et område med 50 000 innbyggere. Andre byer/områder/kommuner andre steder i landet med langt færre innbyggere enn i dette politiområdet har langt bedre bemanning.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre bemanningen ved denne politistasjonen og derved bedre beskyttelsen for innbyggerne?»

Begrunnelse:

Politistasjonssjefen innrømmer at de knappe ressursene går ut over det forebyggende arbeidet.

Han viser til at stasjonen i forhold til folketallet i ansvarsområdet burde tilsi 50 betjenter, altså en betjent pr. 1 000 innbygger. Da ville situasjonen vært en helt annen fordi dagens bemanning gjør at det ikke er kapasitet til å gjøre noe ut over det akutte, altså det som skjer i øyeblikket. Og av og til - knapt nok det.

Det blir også understreket at ressurstilgangen til politistasjonen de siste årene ikke har stått i forhold til befolkningsutvikling og kriminalitetsutvikling. Samlet resultat er utrygghet for innbyggerne i både Åsane og Arna bydel knyttet til det løpende og synlige politiarbeidet, og økende bekymring for at det mangler viktige ressurser til nødvendig forebyggen-

de arbeid.

Spesielt fra innbyggere i Åsane bydel - en av de største bydelene i Bergen og langt større enn nabobydelen Arna som er minst - blir det fremhevet at opprettelse av en eller flere nærpoltistasjoner i Åsane vil være av stor betydning og må kombineres med nødvendig bemanningsøkning ved politistasjonen. En løsning med nærpoltistasjon(er) vil på en utmerket måte kunne kombinere effekten av synlig politi i nærområde med effektivt forebyggende arbeid. Åsane bydel er med sine 50 000 innbyggere på størrelse med en del større norske byer. De politimessige ressursene ligger imidlertid langt under de vi finner i byer av samme størrelse.

I Sem-erklæringen har Regjeringen understreket forebygging og bekjempelse av kriminalitet som en av myndighetenes viktigste oppgaver. Av tiltakspunkter er det fremhevet "styrket bemanning og fjerning av flaskehalser, sikre politiet økte frie driftsmidler slik at politiet har ressurser å sette inn i pressituasjoner samt tilføre politiet ressurser til å bekjempe hverdagskriminalitet og mindre forbrytelser".

På denne bakgrunn håper jeg at statsråden vil være villig til å se på den politimessige ressurs- og bemanningssituasjonen for de 50 000 innbyggerne i Åsane bydel, og medvirke for å kunne skaffe økte ressurser til bedre sikring av trygghet for liv og helse.

Svar:

Politimesteren i Hordaland har ansvaret for fordeling og eventuell omfordeling av ressurser innen politidistriktet for å sikre innbyggerne en tilfredsstillende polititjeneste. I den grad ressursene ved et tjenestetested ikke er tilstrekkelig, vil dette bli løst gjennom samarbeid mellom flere politienheter.

Politi- og lensmannsetaten står midt i en omfattende reform som skal bidra til en mer tjenesteytende

og publikumsorientert etat. Et vesentlig tiltak er frigjøring og omdisponering av personell til operativ og publikumsrettet tjeneste. I forbindelse med Politireform 2000 har Politidirektoratet fått i oppdrag å gjennomgå ressursdisponeringen og driftsenhetsstrukturen i politidistriktene innen utgangen av 2003. Dette gjelder også Hordaland politidistrikt, herunder Arna og Åsane politistasjon.

Spørsmål nr. 394

Innlevert 21. mai 2002 av stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen

Besvart 28. mai 2002 av barne- og familieminister Laila Dævøy

Spørsmål:

«Ved samlivsbrudd der foreldre har felles foreldreansvar er foreldrene likestilt når det gjelder informasjon fra skolen. Praksisen med informasjon er forskjellig fra skole til skole.

Hva kan statsråden gjøre for at begge elevens foreldre mottar tilfredsstillende informasjon fra skolen?»

Begrunnelse:

Hovedregelen ved samlivsbrudd der barn er involvert, er at foreldre har felles foreldreansvar. Foreldrene er da likestilt når det gjelder informasjon fra skolen og andre forhold i forbindelse med barnets utdanning.

Praksis i dag er at samværsforeldre dessverre i liten grad mottar tilfredsstillende informasjon fra skolen. "Samværsforeldre" er den forelder der barnet ikke "bur fast", ifølge barneloven. Den barnet bor fast hos omtales som "hovedomsorgsperson" for barnet - i ca. 94 pst. er det moren som fungerer som hovedomsorgsperson. Noen foreldre praktiserer delt omsorg, for eksempel en uke hos hver av foreldrene, mens andre praktiserer "vanlig samvær" som er en ettermiddag i uken og annenhver helg. Uansett graden av samvær opplever barnet det som det har to hjem - ett hjem der mor bor, og ett hjem der far bor.

Praksisen med informasjon er forskjellig fra skole til skole. Felles for de fleste skoler er dessverre at informasjon til biologisk far ofte er svært mangelfull.

Når et barn registreres ved en skole er det viktig at barnets biologiske mor og far registreres med adresse. Da unngår man at barnet registreres med mor og stefar som foreldre, og man får samtidig registrert begge hjemmene til barnet. Alle foreldre er ressurser for skolen. Skolen skal favne alle foreldre med sin informasjon - også de foreldre som ikke kommuniserer og der konfliktnivået mellom dem er høyt. Eleven skal aldri måtte komme i en lojalitets-

konflikt der eleven for eksempel ikke våger å informere om foreldremøter for å unngå å støte hovedomsorgsforelderen.

Når det er informasjon om konferansetimer og/eller foreldremøter er det viktig at begge foreldre mottar denne informasjonen.

Svar:

Som barne- og familieminister har jeg liten oversikt over hvilken praksis skolene følger mht. å informere barnas foreldre når disse ikke bor sammen. I 1998 utga imidlertid Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet et rundskriv om "Informasjon fra skolen til barnets foreldre når disse ikke bor sammen". Rundskrivets innhold er utformet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Barne- og familiedepartementet i fellesskap og omhandler både tilfeller der foreldrene har felles foreldreansvar og tilfeller hvor en av dem har foreldreansvaret alene.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet distribuerte i 1998 rundskrivet til fylkesmennene, Statens utdanningskontorer, fylkeskommunene, kommunene, de private grunnskolene og lærerorganisasjonene. Det er skoleeier som er ansvarlig for å informere skolene og jeg forutsetter at kommunene har orientert skolene om innholdet i rundskrivet. Verken Udannings- og forskningsdepartementet eller Barne- og familiedepartementet har mottatt henvendelser fra publikum som tyder på at manglende informasjon til en av foreldrene er et omfattende problem. Dette utelukker selvfølgelig ikke at det i enkelttilfeller kan gis for dårlig informasjon. Dersom foreldre mener at den enkelte skole ikke følger opp regelverket på en tilfredsstillende måte, kan dette tas opp med skoleeier, som for grunnskolen vil være kommunen.

Vedlagt følger kopi av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets rundskriv F-36-98 til orientering.

Vedlegg til svar:

Rundskriv: F-36-98

Dato: 25. mars 1998

Informasjon fra skolen til barnets foreldre når disse ikke bor sammen

I de fleste grunnskoler går det barn som bor sammen med bare den ene av foreldrene. Dette får betydning for hvordan skolene må forholde seg til hjemmene mht. informasjon. Departementet vil i den anledning redegjøre for gjeldende rett på dette området.

1) Informasjon i de tilfellene der foreldrene har felles foreldreansvar

I de tilfellene der foreldrene har felles foreldreansvar for barnet (lov 8. april 1981 nr. 47 om barn og foreldre, heretter kalt barneloven), har også begge foreldrene rett til den samme informasjon om barnets skolegang fra skolens side. Retten til samme informasjon for begge foreldre framgår ikke eksplisitt av barneloven, men må utledes av foreldreansvaret. En konsekvens av at begge foreldrene har rett til samme informasjon, blir at dersom den av foreldrene som barnet ikke bor hos, henvender seg til skolen og ber om å få informasjon direkte til seg selv, plikter skolen å imøtekomme det. Vedkommende forelder trenger heller ikke henvende seg til skolen i hvert enkelt tilfelle der han/hun ønsker informasjon. Det er tilstrekkelig at man helt generelt ber om å få det. Dersom skolen ikke får noen anmodning om å gi slik informasjon, trenger skolen heller ikke gi det på eget initiativ.

Når det imidlertid gjelder den mer dagligdagse og løpende informasjon mellom skole og hjem, og da i særlig grad praktisk informasjon om skolebøker, gymtøy osv., kan det være svært upraktisk for skolen å formidle den til begge foreldrene når de ikke bor sammen. Det må således i utgangspunktet kunne legges til grunn at skolen ikke trenger å sende informasjon om dette til den av foreldrene barnet ikke bor sammen med.

2) Informasjon i de tilfellene der foreldrene ikke har felles foreldreansvar

I de tilfellene der foreldrene ikke har felles foreldreansvar for barnet, har også den av de biologiske foreldrene som ikke har foreldreansvar, rett til informasjon om barnets skolegang. I denne situasjonen må man ta utgangspunkt i barneloven paragraf 50 når man tar stilling til rettens innhold. For sammenhengens skyld siterer vi hele paragrafen:

"Har den eine av foreldra foreldreansvaret aleine, skal denne gje den andre opplysningar om barnet når det blir bede om det. Den andre har også rett til å få opplysningar om barnet frå barnehage, skule, helse- og sosialvesen og politi, om ikkje teieplikta gjeld andsynes foreldra. Slike opplysningar kan nektast gjeve dersom det kan vere til skade for barnet.

Avslag på krav om opplysningar etter første stykket andre punktum kan påklagast til fylkesmannen.

Reglane i forvaltningslova kapittel VI gjeld så langt dei høver, jamvel om avslaget er gjeve av private.

I særlege høve kan fylkesmannen avgjere at den som ikkje har foreldreansvaret, skal tape opplysningsretten etter paragrafen her."

Skolens informasjonsplikt etter denne paragrafen inntretr på anmodning i det enkelte tilfellet. Den som ikke har foreldreansvar, kan således ikke kreve generelt å bli holdt løpende orientert om barnets skolegang, slik man kan ved felles foreldreansvar. På den annen side kan det ikke forlanges at anmodningen skal spesifisere hva slags opplysninger som ønskes; det må være nok å spørre mer åpent om hvordan det går med barnet på skolen.

Dersom skolen gir avslag på å gi opplysninger, bør det begrunnes skriftlig på grunn av klageadgangen.

3) Deltakelse på foreldremøter m.m.

Foreldre som har felles foreldreansvar, har samme rett til å delta på foreldremøter. Biologiske foreldre som ikke har del i foreldreansvaret, har i utgangspunktet ikke rett til å delta på foreldremøter, men vil kunne delta dersom den som har foreldreansvaret, gir sitt samtykke. Skolen kan imidlertid avtale egne møter med den biologiske forelderen som ikke har del i foreldreansvaret. Opplysningsplikten etter barneloven § 50 kan likevel oppfylles ved å gi informasjonen skriftlig.

Når det gjelder informasjon (herunder deltakelse på foreldremøter) til andre personer som ikke er biologiske foreldre, kan det gis dersom vedkommende har samtykke til det (fullmakt) fra en som har foreldreansvar. Det kan for eksempel dreie seg om nære familiemedlemmer eller en ny ektefelle eller sambor. Dersom to foreldre med felles foreldreansvar begge ønsker å møte på det samme foreldremøte, må det likevel kunne legges til grunn at hver av dem kan motsette seg at det også møter en tredje person. Dette for å unngå at møtet skal bli preget av en uheldig personbalanse.

4) Øvrige merknader

Både når foreldrene har felles foreldreansvar og når de ikke har det, må det tas hensyn til følgende: Det er opplysninger om barnet og barnets forhold som kan kreves gitt. Opplysninger som gjelder den av foreldrene som barnet bor fast sammen med, eller barnets hjemmesituasjon, skal ikke gis.

Det kan også oppstå situasjoner der eldre barn har krav på taushet, slik at opplysninger ikke kan gis uten at barnet samtykker.

Med hilsen

Hanna Marit Jahr e.f.
ekspedisjonssjef

Geir Helgeland
underdirektør